

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.III.96/2017/9.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Márki Zoltán, a tanács elnöke
Dr. Somogyi Gábor, előadó bíró
Dr. Kónya István, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2017. július 14.

Az ügy tárgya: természetkárosítás büntette

Terhelt: Cs. P. I. rendű

Első fok: Fővárosi Törvényszék, 15.B.966/2014/48., ítélet, tárgyalás,
2015. június 25.

Másodfok: Fővárosi Ítéltábla, 2.Bf.294/2015/10., ítélet, nyilvános ülés,
2016. április 19.

Az indítvány előterjesztője: I. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 15.B.966/2014/48., valamint a Fővárosi Ítéltábla 2.Bf.294/2015/10. számú ítéleteit Cs. P. I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Fővárosi Törvényszék a 2015. június 25-én kelt 15.B.966/2014/48. számú ítéletében Cs. P. I. rendű terheltet természetkárosítás büntetében [1978. évi IV. törvény - a továbbiakban: korábbi Btk.

281. § (2) bekezdés b/1. pont és (3) bekezdés b) pont] mondta ki bűnösnek, és ezért 1 évi börtönbüntetésre, valamint 2.000.000 forint pénzmellékbüntetésre ítélte. A börtönbüntetés végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette, és akként rendelkezett, hogy a pénzmellékbüntetést meg nem fizetése esetén 5.000 forintonként kell egy-egy napi szabadságvesztésre átváltoztatni.

- [2] Az I. rendű terhelt tekintetében kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla a 2016. április 19-én kelt 2.Bf.294/2015/10. számú ítéletével az I. rendű terhelt pénzmellékbüntetését 6.000.000 forintra súlyosította, az átváltoztatás kulcsát pedig 10.000 forintban határozta meg. Egyebekben az elsőfokú ítéletet az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.
- [3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás I. rendű terheltet érintő részének lényege a következő:
- [4] Az I. rendű terhelt 2002. szeptember 16. napja óta volt tulajdonosa a B.-i I. számú hrsz. alatt felvett, kivett beépítetlen terület művelési ágú, turisztikai erdő övezeti besorolású, valamint az azzal szomszédos, II. számú és III. számú hrsz. alatt felvett, kivett beépítetlen terület művelési ágú, hegyvidéki kertvárosias, szabadon álló lakóterületi építési övezet besorolású ingatlanoknak, melyek természetben B.-n találhatóak. Az I. rendű terhelt az említett ingatlanokat 2005. október 27. napjával - a B.-i Önkormányzat Építési Hatósági Iroda előtt lefolytatott eljárás során - II. számú hrsz. alatt egyesítette.
- [5] A kérdéses ingatlanokat északkeleti oldalról, illetve az I. számú hrsz. alatt felvett ingatlan és a H. út közötti sáv vonatkozásában délkeleti oldalról is a B., IV. számú hrsz. alatt felvett, a B.-i erdő és egyéb épület művelési ágú, a Magyar Állam tulajdonában és a P.-i P. Zrt. kezelésében lévő ingatlan határolja. Ezen ingatlan az Országos Erdőállomány Adattárban B. erdőrésztlet-jellel nyilvántartásba vett erdőterület, amely erdőtervezett erdő a B.-i T. K. részeként 1978. december 19. napjától védett természeti területnek minősül, emellett az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló jogszabályok szerint a B.-i hegység részeként 2006. december 16. napjától kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek jelölt, míg 2010. május 26. napjától kezdve kiemelt jelentőségű természetmegőrzési, ún. Natura 2000 terület.
- [6] Az I. rendű terhelt a tulajdonában álló ingatlanok közül a beépíthető II. számú hrsz.-ú ingatlanra saját célra 2005-ben családi házat kívánt építeni, amely tervezésével felelős építész tervezőként P. Gy. J. II. rendű terheltet bízta meg. A helyszínt bejárva a II. rendű terhelt észlelte, hogy az I. rendű terhelt birtokhatárát jelölő kerítés a jogi birtokhatárral feltételezhetően nem esik egybe, ezért az I. rendű terhelt figyelmét kifejezetten felhívta arra, hogy akár elbirtoklási joga is lehet, de az esetleges későbbi birtokvitákat elkerülendő vigyázzon erre. Az I. rendű terhelt ugyanakkor a II. rendű terhelt által felvetett problémákkal nem foglalkozott. Ilyen körülmények között a II. rendű terhelt az engedélyezés céljára az I. rendű terhelt igényeinek megfelelően olyan, az ingatlanhatárokat a nyilvántartásnak megfelelően feltüntető terveket készített, amelyek az irányadó jogszabályoknak túlnyomórészt megfeleltek, így a 2005. október 25-i keltezésű, az I. rendű terhelt által is aláírt helyszínrajzon az épületet az önkormányzat által meghatározott szabályozási vonalon belül, az északkeleti telekhatártól, egyúttal a szomszédos erdőterülettől az előírt 20 méteres hátsókertet meghagyva helyezte el.
- [7] Az építésügyi hatóság a benyújtott tervek alapján 2005. december 21. napján a II. számú hrsz. alatti ingatlanon egylakásos lakóépületre, benne úszómedence építésére, kültéri úszómedence építésére, a kültéri gépkocsitárolók kialakításához szükséges földbevágásra és támfalaira, utcai telekhatáron álló kerítés építésére az építési engedélyt megadta, egyúttal az I. számú hrsz. alatti ingatlanra az épületekre vonatkozó építési korlátozás bejegyzését határozatlan időtartamra elrendelte. A határozat 2006. január 9. napján emelkedett jogerőre úgy, hogy a P. P. Zrt. képviselői a fellebbezési jogról lemondó, 2006. január 3. napján kelt és az I. rendű terhelthez is eljuttatott nyilatkozatban kifejezetten felhívták az építésre jogosult figyelmét arra, hogy a P. P. Zrt. vagyonkezelésében lévő, szomszédos IV. számú hrsz. alatti védett erdőterületet deponálásra, bejárásra, illetve bármilyen igénybevételre nem engedélyezik, amely ellenőrizhetősége érdekében kérték, hogy a telekhatárokat jól látható módon jelöljék ki és azt a kerítés megépítéséig tartsák fenn.

- [8] A II. rendű terhelt a megrendelői igényeknek eleget téve a kivitelezéshez így az építésügyi hatóság által engedélyezett tervektől jelentősen eltérő, többek közt a lakóépület ingatlanon belüli helyét, magasságát és alapterületét érintően a vonatkozó jogszabályokba ütköző, továbbá az északi-északkeleti, nem is engedélyezett melléképületeket az I. rendű terhelt tulajdonában lévő ingatlanok határán kívülre elhelyező terveket készített.
- [9] A kivitelező M. Zrt. vezetői az ily módon elkészített kiviteli és kitűzési tervek alapján észlelték, hogy az épület az ingatlanon belül ténylegesen nem az engedélyezett jogerős terveknek megfelelően, hanem északi irányba, a szomszédos erdő felé eltolva került elhelyezésre, amely aggályaikkal egy 2007. július 5. napján kelt levelükben a lebonyolító és műszaki ellenőr L. L. III. rendű terhelthez fordultak. A III. rendű terhelt azonban az épület sarokpontjait a módosított terveknek megfelelően személyesen kitűzte és az építkezés megkezdése érdekében egy tévesen 2007. július 2-i keltezéssel ellátott, feltehetően 2007. július 5. napján írt levélben az M. Zrt. vezérigazgatójával, B. T.-vel megtévesztő módon azt közölte, hogy az épület az engedélyezett jogerős terveknek megfelelően kerül elhelyezésre az ingatlanon, másrészt az ingatlan-nyilvántartás szerinti telekhatárt és az építési területen lévő kerítés vonalát is összemosva kijelentette, hogy az épület a módosított elhelyezése kapcsán sem fog az ingatlan határain kívülre kerülni, emellett kifejezetten kérte, hogy a további kitűzési munkálatokat az általa kitűzött sarokponttól kiindulva végezzék el, amely érdekében 2007. július 9. napján egy kézzel módosított kitűzési tervet is készített.
- [10] B. T. az építkezés jogszerűsége, illetve az ehhez szükséges lépések megtételének tudatában intézkedett a tényleges építési munkálatok megkezdése iránt, így az építkezés 2007 augusztusában elkezdődött. 2008. március 25. napjáig a III. rendű terhelt által kitűzött sarokpontokból kiindulva és a II. rendű terhelt által készített, időközben is módosított kiviteli tervek alapján az M. Zrt. és alvállalkozói lényegében szerkezetkész állapotban a lakóépületet, továbbá annak északkeleti oldalán a mélygarázst és a hozzá vezető utat felépítették, amely során a IV. számú helyrajzi szám alatt felvett ingatlanon lévő erdőrészletet jogosulatlanul igénybe vették és annak az I. rendű terhelt ingatlanaihoz kerített 2316 m²-nyi területét túlnyomórészt beépítették.
- [11] A jogszerűtlen állapot legalizálása érdekében az I. rendű terhelt 2008. március 19. napján az építésügyi hatósághoz egy fennmaradási és továbbépítési engedély iránti kérelmet nyújtott be. Kérelméhez az I. rendű terhelt ugyanakkor olyan, szintén a II. rendű terhelt által ellenjegyzett, irodája által készített terveket csatolt, amelyeken az épületet és a hozzá vezető úttal a mélygarázst megtévesztő módon a II. számú hrsz.-ú ingatlan határain belül, a tényleges helyétől eltérően kb. 20 méterrel délnyugati irányba eltolva, a hegyoldalon lejjebb tüntették fel úgy, hogy a II. rendű terhelt a megtévesztés érdekében az építési engedélyezési tervekkel ellentétben az északkeleti határvonalat immár nem telekhatárként, hanem drótkerítésként jelölte meg.
- [12] Az építésügyi hatóság ügyintézője az engedélykérelem elbírálása kapcsán 2008. március 25. napján helyszíni szemlét tartott, amelyen megállapította, hogy az I. rendű terhelt az építési engedélytől eltérő alaprajzi és magassági elhelyezéssel, alapterülettel, belmagassági mérettel, homlokzati kialakítással, továbbá különálló építményként a főépülethez toldott terepszint alatti gépkocsitárolóval építteti családi házát, ezért az építési naplóban a fennmaradási és továbbépítési engedély jogerős elbírálásáig az építési és tereprendezési munkákat a helyszínen leállította, egyúttal felhívta az építésvezető figyelmét arra, hogy az épület geodéziai kitűzési jegyzőkönyvét az építésügyi hatósághoz juttassa el. Az építési engedélytől eltérő, illetve általános érvényű építésügyi szabályokat sértő módon folytatott építési munkára figyelemmel az építésügyi hatóság 2008. március 26. napján kötelezte az I. rendű terheltet arra, hogy az építési munka kivitelezésével azonnal álljon le, emellett hiánypótlási felhívást bocsátott ki. A hiánypótlási felhívásban az építésügyi hatóság ügyintéző a felelős műszaki vezetői nyilatkozat és egyéb iratok benyújtásán túl a helyszíni szemlén észlelt eltérő alaprajzi és magassági elhelyezésre tekintettel az építési naplóban tett felhívását kiegészítve kérte, hogy az I. rendű terhelt az elkészült épület épületfeltüntetési vázrajzát, továbbá a

megváltoztatott terep geodéziai felmérést is bocsássa rendelkezésre.

- [13] Mivel ezen iratok alapján az épület szabálytalan elhelyezése és a IV. számú hrsz. alatt felvett ingatlan jogellenes igénybevétele egyértelműen megállapítható lett volna, az I. rendű terhelt 2008. április 1-jei hiánypótlásában azt kérte, hogy az építésügyi hatóság az épületfeltüntetési vázrajz kapcsán az építési engedélyhez csatolt - de a tényleges állapotokat már nem tükröző - tervdokumentációkban megjelölt adatokat fogadja el, egyúttal kijelentette, hogy a geodéziai felmérést a használatbavételi engedély iránti kérelméhez fogja csatolni.
- [14] Az építésügyi hatóság az építési engedélytől eltérő módon felépített szerkezetkész családi ház és a hátsókerti terepszint alatti gépkocsitároló fennmaradására és továbbépítésére az engedélyt megadta azzal, hogy a teljes tetőemeleti szintre és az északkeleti telekhatár mentén tervezett - nappali szoba, fürdő és hőközpont helyiségekből álló - terepszint alatti építményre vonatkozó részében a kérelmet elutasította, emellett egyéb kötelezéseket és 9.209.000 forint építésügyi bírság befizetését írta elő.
- [15] Az építési ügyben hozott, 2008. április 9. napján jogerőre emelkedett határozat alapján az I. rendű terhelt az építkezést tovább folytatta, de annak ellenére, hogy kérelmének erre irányuló részét elutasították, az épület legfelső szintje felett női dolgozó és szivarszoba kialakítása céljából acél vázszerkezetet készíttetett, míg az épület északkeleti oldalán a IV. számú helyrajzi szám alatt felvett ingatlanon lévő erdőrészletet érintő további beavatkozással vasbeton szerkezetű kerítést építtetett. Az építésügyi hatóság ezen építési munkákat a 2008. június 17. napján tartott építésügyi hatósági ellenőrzésen észlelte, és a munkákat a szükséges engedély hiányára, illetve azok szabálytalanságára hivatkozva, a helyszínen azonnali hatállyal leállította.
- [16] Az I. rendű terhelt ugyanakkor egy 2008. június 23. napján kelt, a kivitelezőhöz címzett nyilatkozatban kijelentette, hogy az építkezés leállításai álláspontja szerint jogtalanul és megalapozottság hiányában történtek, amellyel kapcsolatban az építésügyi hatósággal az egyeztetést megkezdte, és megrendelői jogosultságára hivatkozva kifejezetten kérte, hogy az M. Zrt. az építési munkálatokat, így a IV. számú helyrajzi szám alatt felvett ingatlan területét érintően a mélygarázs, a fennmaradási és továbbépítési engedélyben elutasított szolgálati lakás, továbbá az engedély nélkül megkezdett északkeleti kerítés kivitelezését folytassa.
- [17] Az építkezés és ezen belül az északkeleti kerítés kivitelezése 2008 októberéig tovább folyt, amikor azonban pénzügyi problémák, továbbá az I. rendű terhelt és az M. Zrt. közötti viszony megromlása miatt az abbamaradt. A hatósági eljárásban az építető I. rendű terhelt helyét ezután 2009. szeptember 21. napjával az eleinte egyszemélyes tulajdonában álló, míg 2009. december 17. napjától egy c.-i cég egyedüli tagságával, de változatlanul az I. rendű terhelt tényleges irányítása mellett működő C. M. Kft. vette át, amely gazdasági társaság 2009. szeptember 25. napján az I. rendű terhelttől a II. számú és I. számú hrsz. alatt felvett ingatlanok tulajdonjogát is megszerezte. A C. M. Kft. a munkaterület 2010. március 31-i átadása után 2010. április 29. napján az M. Zrt.-vel kötött vállalkozási szerződést az építkezés befejezésére. Az M. Zrt. alkalmazottja az adatváltozás miatt 2010. szeptember 21. napján jelentette be az építőipari kivitelezési tevékenység megkezdését, amelyben építettként a tényleges állapotoknak megfelelően változatlanul az I. rendű terheltet szerepeltette.
- [18] Az építésfelügyeleti hatóság az építkezésen 2010. december 16. napján építésfelügyeleti ellenőrzést kívánt tartani, amelyről az I. rendű terheltet értesítette és őt szólította fel arra, hogy az egyéb iratok mellett az építési engedélyt és a hozzá tartozó építési engedélyezési tervdokumentációt, továbbá a kivitelezési dokumentációt az ellenőrzés helyszínén bocsássa rendelkezésre, emellett a 2010. november 24-i tájékoztatásban az is szerepelt, hogy az építésfelügyeleti hatóság szabálytalan állapot fennállása esetén a kivitelezést megtiltja és építésfelügyeleti bírságot szab ki. Az I. rendű terhelt a 2010. december 2-i keltezéssel ellátott válaszában az építésfelügyeleti hatósággal közölte, hogy az ellenőrzéssel érintett ingatlanok már nem tulajdonosa és nem is építtetője, ezért az ellenőrzésen nem tud megjelenni és a kért iratok bemutatását sem tudja biztosítani, így az építésfelügyeleti hatóság az ellenőrzést 2010. december 16. napján érdemben nem tudta végrehajtani.

- [19] Az I. rendű terhelt irányítása alatt álló C. M. Kft. ugyanakkor ezzel párhuzamosan, 2010. december 3. napján az építésügyi hatóságtól az épületre használatbavételi engedélyt kért. A C. M. Kft. 2010. december 14-i keltezésű a hiánypótláson kívül a korábbi kérelmét használatbavételi és fennmaradási engedély iránti kérelemre módosította azzal, hogy a tetőszinten a jogerős engedélytől eltérően elkészített üvegezett pergolára vonatkozóan csupán az annak felületére vonatkozó nyilatkozatot csatolt.
- [20] Az építésügyi hatóság 2010. december 21-én az új egyalakos lakóépületre, 1 személyfelvonó-, 1 étellift és 1 szennyesruha-ledobó aknára, a beltéri és kültéri úszómedencékre, a hátsókertben 6 férőhelyes terepszint alatti gépjárműtárolóra, valamint a tetőszinten a jogerős engedélytől eltérő üvegezett pergolára az építési bírság befizetéséig az - ideiglenes jellegű - fennmaradási és használatbavételi engedélyt megadta azzal, hogy egyes hiányzó munkálatok elvégzését és 993.000 forint építésügyi bírság befizetését írta elő.
- [21] Az internetes hírportál nyilvánosságra hozott tényfeltáró cikke nyomán azonban nagy sajtóvisszhangot kapott, hogy a mélygarázs és a hozzá vezető út a szomszédos B.-i T. K. területére épült, és az északkeleti oldalon lévő kerítést is többször áthelyezték, a kiemelt közérdeklődés hatására ezért az építésügyi hatóság, annak felügyeleti szerveként B. Kormányhivatala, a Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, továbbá a P. P. Zrt. bejelentése nyomán a I.-i Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága a hatáskörükbe tartozó eljárásokat megindították, amelyek eredményeként lényegében az épületek és építmények bontását elrendelő határozatok születtek, ahogy 2013. április 22. napján a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság a C. M. Kft. által a beépítéssel érintett ingatlanrész elbirtoklásának megállapítása iránt indított keresetet is elutasította, míg a C. M. Kft. 2013. június 7. napjától felszámolás alá került.
- [22] Az építkezés ezen folyamatában az M. Zrt. és alvállalkozói 2007 augusztusa és 2008 októbere között a nagy volumenű földmunkákkal, rézsű kialakításával, támfalak építésével, nagy mértékű erdei talajbolygatással, néhány egyed kivételével a fák és erdei aljnövényzet kiirtásával, a gépkocsitároló megépítésével, az ahhoz vezető szilárd burkolatú út kiépítésével és az ezekhez kapcsolódó infrastrukturális (pl. víz, csatorna, elektromos) létesítmények kialakításával a IV. számú hrsz. alatt felvett ingatlanhoz az I. rendű terhelt ingatlanaihoz kerített 2316 m²-nyi részén az erdőrészletet engedély nélkül, jogellenesen elpusztították. A drasztikus mértékű és jellegű beavatkozás a védett természeti, egyúttal kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek jelölt terület jelentős károsodását és az ezen a területen lévő élőhely megsemmisülését okozta, a teljes 2316 m²-nyi területet érintő károsodás csak részben és kizárólag nagy volumenű külső beavatkozással, az épületek, építmények és út visszabontásával, valamint erdei élőhely létesítésével és természetes erdőtakarás kialakításával állítható helyre.
- [23] Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 43. § (1) bekezdése értelmében építtetőként az I. rendű terhelt volt felelős a jogerős és végrehajtható építésügyi hatósági engedélyben és a hozzá tartozó, jóváhagyott, engedélyezési záradékkal ellátott tervdokumentációban foglaltak betartásáért, továbbá az építőipari kivitelezési tevékenység végzésének figyelemmel kíséréseért.
- [24] Az I. rendű terhelt ugyanakkor ezen kötelezettségeit megszegve a lakóépület, a mélygarázs és az ahhoz vezető út, továbbá az északkeleti kerítés helyét az eredetileg engedélyezett tervektől eltérő, az ismertetett jogszabályok és építési előírások rendelkezéseit megsértő és a B.-i T. K. részét képező, IV. számú helyrajzi szám alatt felvett ingatlan jogellenes igénybevételét eredményező módon határozta meg, ezen építési munkák megkezdésével és folytatásával az M. Zrt.-t a jogszerűség látszatát keltve bízta meg, végül az így kialakult jogszabálysértő állapot konzerválása érdekében a valós állapotokat nem tükröző, egyúttal hiányos tervdokumentáció alapján kért fennmaradási és továbbépítési engedélyt, így a természetkárosítást a következményekbe belenyugodva, tévedésben lévő személyek felhasználásával valósította meg.

II.

- [25] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt. Elsődlegesen a jogerős ítélet megváltoztatását, és a terhelttel szemben - elévülés miatt - az eljárás megszüntetését, másodlagosan a terhelt felmentését, harmadlagosan - a Be. 373. § (1) bekezdés I. pont c) alpontjára és III. pontjára hivatkozással - a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását indítványozta.
- [26] Indokai szerint a bíróság jogerős ítéletében tévesen minősítette a terhelt cselekményét a természetkárosítás büntette minősített esetének. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában csupán annyit rögzített, hogy a minősítő körülmény - a jelentős károsodás - megvalósulását az eredmény visszafordíthatatlanságában látta; a másodfokú bíróság pedig teljes mértékben adós maradt a jelentős károsodás bekövetkezésére vonatkozó magyarázattal. A védői álláspont szerint azonban a jelentős károsodás vagy megsemmisülés, illetve a visszafordíthatatlanság fogalma nem azonos; utóbbi egy állapot, amihez a kár mértékének nincs köze. A kár értékcsökkenés, amit az érintett természetvédelmi terület elszenvedett; alapja lehet az elpusztított növények száma vagy értéke, avagy az eredeti állapot visszaállításának költsége.
- [27] Az elsőfokú bíróság azt is rögzítette, hogy a visszafordíthatatlanság állapotát a jelentős mérték megállapításához tartotta szükségesnek, noha a jelentős mértékű megváltoztatás nem a minősített, hanem az alapeset tényállási eleme. Ezen túlmenően a törvény nem az „érintett terület”, hanem a védett természetvédelmi terület megváltoztatását, illetve jelentős mértékű károsodásának létrehozását rendeli büntetni. A védő álláspontja szerint, amennyiben az „érintett” és a teljes védett terület fogalma között nem lenne különbség, úgy egyetlen védett növény letaposása is - visszafordíthatatlansága okán - bűncselekményt valósítana meg.
- [28] A jelentős károsodás fogalmát jogszabály nem határozza meg. A védelem által felkért szakértő megindokolta, hogy a kirendelt igazságügyi szakértő által megjelölt jogszabályok az ügyben nem alkalmazhatók, mert azok nem a bekövetkezett kár fogalmát vizsgálják. Jelen esetben valójában sem a védett terület jelentős megváltoztatása, sem jelentős károsodása nem következett be, mert a magánszakértő az érintett területen egy jelölő fajt sem talált; más erre vonatkozóan vizsgálatot sem végzett.
- [29] A kirendelt szakértő a „jelentős megváltoztatás” és a „jelentős károsodás” fogalmát nem különítette el, sőt többször „jelentős határról” beszélt, ami ugyancsak eltérő jogi fogalom. A szakvélemény hivatkozik a 2004/35/EK irányelvre és a 91/2007. (IV. 26.) Korm. számú rendeletre, azonban a jelentős kár fogalmát egyik sem tartalmazza, előbbi a „környezeti kár”, utóbbi a „jelentős hatás” fogalmáról szól, ráadásul jelen esetben a károkozás Natura 2000 területet nem is érintett, ezért az a szakértő szerint is csak „tájékoztató jellegű”. A szakértő megállapította, miszerint az érintett terület olyan kicsi, hogy annak megváltoztatása még a természetes ingadozásba is beleférne, majd - ismeretlen szempontok alapján - meg is cáfolta saját állítását. Szakértői módszerekkel így nem került alátámasztásra a kiemelt jelentőségű természetvédelmi terület jelentős károsodása vagy megsemmisülése.
- [30] Az indítvány szerint a visszafordíthatatlanságra hivatkozás irreleváns, mert az nem eleme a természetkárosítás törvényi tényállásának. Elengedhetetlen lett volna a teljes védett terület és az érintett terület nagyságának összevetése; a jelentős kár fogalma nem önmagában, hanem csak a teljes területhez viszonyítva vizsgálható.
- [31] Ugyanakkor a védő álláspontja szerint a bíróságnak a visszafordíthatatlanságra vonatkozó megállapítása sem valós, az érintett ingatlant ugyanis a jogerős ítélet meghozatalát követően, felszámolási eljárás keretében, pályázat útján értékesítették, és ennek kiírása szerint az új tulajdonos köteles a jogellenesen épült ingatlanrészt lebontani és visszaállítani az eredeti(hez közeli) állapotot; arra tehát nem csupán lehetőség van, de bizonyosan meg is fog valósulni.
- [32] Az indítvány szerint a rendelkezésre álló tanúvallomásokból és okirati bizonyítékokból a

cselekmény gondatlan elkövetésére lehet következtetni. Az I. rendű terhelt okkal bízott abban, hogy az önkormányzattól vásárolt telek kerítése - melynek elhelyezését nem változtatta meg - a valós birtokhatárokat jelzi, ezzel ellentétes információ nem állt a rendelkezésére. A nyomozati iratok között elfekvő, dr. Sz. P. államtitkár által a belügyminiszterhez írt levélből kitűnik, hogy a terhelt jogerős építési és használatbavételi engedélyekkel rendelkezett, és a Környezetvédelmi Felügyelőségnek nem volt jogköre geodéziai felmérést készíttetnie. Jogszerű geodéziai felmérés hiányában még az államtitkár, 2011-ben sem tudta eldönteni, hogy a beépítés érint-e természetvédelmi területet. Az elsőfokú ítélet maga rögzítette, hogy a szomszédos telek területére való építkezés legfeljebb túlépítést jelent, ami polgári jogi kategória.

- [33] Következésképp az I. rendű terhelt tudattartalma - a védő álláspontja szerint - nem terjedt ki a szándékos elkövetésre. Az I. rendű terhelt nem tudta azt sem, hogy a terület Natura 2000 minősítésű-e, a bíróság pedig azt állapította meg, hogy 2008-ban nem is volt az. A gondatlan elkövetés azonban csak a minősített eset tekintetében büntetendő, az pedig - a korábban kifejtettek szerint - jelen ügyben nem állapítható meg.
- [34] A védő kitért arra, hogy az elkövetési időt az ítélet nem határozta meg egyértelműen. Az építkezés 2007 nyara és 2008. március 25-e között zajlott, azonban a földmunkák, melyek a bűncselekményt egyáltalán megvalósíthatták, az építkezés elején történtek. A feljelentést az ügyben 2011. február 28-án tették meg, addigra már a korábbi Btk. szerinti három éves elévülési idő eltelt. A védő csatolta az építési naplót is, melyből megállapítható, hogy a garázs tömbalapok földmunkájának komplettírozására 2007. november 7-én került sor. Ezen időponttól azonban az ügyben 2011. február 28. napjáig megtett feljelentésig az elévülési idő - a védő álláspontja szerint - eltelt.
- [35] Az indítvány szerint sem az első-, sem a másodfokú bíróság nem jelölte meg, hogy a „védett természeti terület” fogalma mit takar; a vádirat és az elsőfokú ítélet következtelenül, egyes esetekben a B.-i T. K.-t, máskor a IV. számú hrsz. alatti ingatlant szerepeltette ekként. Utóbbi ingatlan a B.-i hegység megnevezésű, kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület része, aminek területe 9522,8804 ha, míg az érintett IV. számú hrsz.-ú albetét nagysága 32,4354 ha, azaz a teljes B.-i hegység területének legfeljebb a 0,0024 %-a. Ilyen kis terület megváltoztatása nem tekinthető a védett természeti terület jelentős megváltoztatásának. Külön védettséget élvező, ún. jelölő faj egyedének megsemmisítésére nem került sor, a fákat az építkezés során körbekerítették és megóvták. A bíróságnak - a védő álláspontja szerint - ezeket is értékelnie kellett volna a megváltoztatás mértékének meghatározása során.
- [36] A védő álláspontja szerint a bíróság a megváltoztatott terület nagyságát is pontatlanul határozta meg, mivel a felrótt 2316 m²-nyi terület - az ítélet szóhasználata szerint is - csak „túlnyomórészt” került beépítésre. A geodéziai szakvélemény nem a beépítettséget, hanem a beépített terület nagyságát vizsgálta. A területről készült légifelvétel alapján megállapítható, hogy a beépítés a jogellenesen bekerített területnek is csupán kb. a felét érintette. Az elbirtoklással kapcsolatos polgári per irataiból kitűnik egyébként az is, hogy a többtelehasználat is csak 1761 m² területre vonatkozott.
- [37] Az indítvány kifejtette, hogy ugyan a Legfelsőbb Bíróság Bfv.III.226/2010/5. számú határozata szerint jelentős megváltoztatásként értékelendő az olyan emberi tevékenység, mely a védett természeti állapotot oly módon alakítja át, hogy az rövid időn belül, emberi beavatkozás nélkül nem áll helyre, azonban az adott esetben a büntett megállapítását az indokolta, hogy a változtatás különösen védett faj élőhelyét semmisítette meg. A védő álláspontja szerint az általa hivatkozott határozatokból is az következik, hogy nem a változás visszafordíthatatlanságának, hanem az azzal érintett, és a teljes védett terület egymáshoz viszonyított arányának van jelentősége. Ehhez képest jelen esetben jogellenes, jelentős változtatásra nem került sor.
- [38] Az indítvány szerint a vád nem törvényes, mert nem tartalmazza konkrétan sem az I. rendű terhelt cselekvőségét, sem az elkövetési időt. Nem tartalmazza a megváltoztatott védett természeti terület nevét sem, és nem pontosan jelöli meg a megváltoztatott terület nagyságát. A konkrét mulasztások nevesítése annál is inkább elengedhetetlen lett volna, mert az I. rendű terhelt és az M. Zrt. között

létrejött vállalkozási szerződés szerint a tervdokumentációban és a rajzokon feltüntetett méréseket a vállalkozó a munka megkezdése előtt köteles ellenőrizni. A vádirat nem tartalmazza, hogy erre sor került-e, illetve azt sem, hogy az esetleges megrendelői mulasztás miként hatott közre a természetvédelmi terület jogellenes igénybevétele kapcsán.

- [39] A védő álláspontja szerint az eljáró bíróságok indokolási kötelezettségüknek sem tettek eleget, mert nem indokolták meg, hogy milyen bizonyítékok alapján és milyen logikai következtetések mentén minősítették az I. rendű terhelt cselekményét természetkárosítás büntette minősített esetként.
- [40] Az indítvány szerint a bíróság a tényállást nem derítette fel megfelelően, és a szakvélemények közötti ellentmondásokat nem oldotta fel; a tényállás ezért megalapozatlan. A magánszakértő és a kirendelt igazságügyi szakértő véleménye több ponton megegyezik, levont következtetések és alkalmazott módszereik viszont eltérőek. Ennek feloldása végett új szakértőt kellett volna kirendelni, amit a bíróság - védelmi indítvány ellenére - elmulasztott.

III.

- [41] A Legfőbb Ügyészség a BF.124/2017/1. számú átiratában az indítványt alaptalannak tartotta, és a támadott határozatok hatályában fenntartását indítványozta.
- [42] Indokai szerint az indítványnak a tényállást és bizonyítékok bírói mérlegelést támadó részeiben a felülvizsgálat törvényben kizárt. Az irányadó tényállás pedig egyértelműen tartalmazza az érintett terület védetté nyilvánításának időpontját, fokozatait, az építkezés időtartamát, a károsítás elkövetési idejét, valamint mindazon szakértői megállapításokat, melyek összességükben megalapozták a jelentős mértékű természetkárosítás tényének megállapítását.
- [43] A terhelt büntethetősége elévülés folytán nem szűnt meg, a Fővárosi Ítéltábla által e körben kifejtettek helytállóak. Az ügyészi álláspont szerint a vád törvényes; a vádirat megfelel azon követelményeknek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a büntetőeljárás bírósági szakasza meginduljon.
- [44] Az átiratban foglaltak szerint az I. rendű terhelt tudatos, szándékos magatartása kapcsán megállapítható, hogy az egész folyamat mindvégig eltért az engedélyezettől, az építés minden egyes szakaszában utólag kérték és kapták meg - különféle felszólításokkal, megkötésekkel és bírságokkal - a továbbépítési, illetve a fennmaradási engedélyeket. Mindez, valamint az erdőterületre való túlépítés alapján a bíróság helyes jogkövetkeztetést vont le a terhelt tudatos, jogellenes magatartására nézve. Ezért - az ügyészi álláspont szerint - a terhelt bűnösségére vont következtetés okszerű, a jogi minősítés pedig törvényes.
- [45] A Legfőbb Ügyészség átiratára a védő írásban tett észrevételt. Eszerint a jogerős ítéletben megállapított tényállás azt az időpontot nem tartalmazza, amikor a károsodás bekövetkezett, valamint azt sem, hogy a károsodás hol következett be, mekkora területet érintett, és az hány százaléka a védett területnek. Fenntartotta, hogy tisztázatlan, mit tekintett a bíróság védett területnek, és azt is, hogy a változtatással érintett terület kevesebb 2316 m²-nél.
- [46] A szakhatóság mind a fennmaradási és továbbépítési engedélyhez, mind a használatbavételi engedély kiadásához hozzájárult; mindkét engedély kiadásához pozitív nyilatkozattal járult hozzá a P-i Erdőgazdaság is. A terület Natura 2000-es minősítését a 2010 áprilisában hozott, természetvédelmi bírságot kiszabó határozat sem említette, noha akkor már két és fél éve elvégezték a földmunkákat.
- [47] Az eljárás során tanúként kihallgatott erdőfelügyelő úgy nyilatkozott, hogy az internetes hír hatására lemérték az érintett területet, és azt állapították meg, hogy „a kerítéshatár és az erdőhatár jó helyen vannak”, továbbá a tízévente felülvizsgált erdőtervezési térkép hibás. A környezetvédelmi szakhatóság, az erdészeti felügyelőség és a terület szakmai kezelője sem észlelte a jelentős károkozást, és az ügy kirobbanása után sem tettek nyomban feljelentést. A geodéziai felmérésre csak az erdőgazdaság hibás ellenőrző mérése után került sor, és azt követően is csupán

birtokháborítási eljárást és egyeztetést kezdeményezett a sértett. A terhelt nem tudhatta, hogy egy később majd Natura 2000-nek minősülő idegen telken követ el jelentős természetkárosítást. A terhelt alapos okkal hivatkozhat a cselekmény társadalomra veszélyességében való tévedésre is.

- [48] A védő álláspontja szerint nem ütközik a felülmérlegelés tilalmába a bíróság jogerős ítéletében nem értékelt bizonyítékok és tények értékelési körbe vonása. Az építkezés nem tért el folyamatosan az engedélyezettől, sőt arra végig szoros hatósági felügyelettel került sor, a szabálytalanságokat az építésügyi hatóság bírságok kiszabásával szankcionálta.
- [49] Minderre tekintettel a védő az indítványát változatlan tartalommal tartotta fenn.
- [50] A védő észrevétele kapcsán a Legfőbb Ügyészség a BF.124/2017/2. számú átiratában hivatkozott arra, hogy a felülvizsgálat során bizonyítás felvételére és új tények értékelési körbe vonására nincs törvényes lehetőség; azok perújítási eljárásban vizsgálhatók.

IV.

- [51] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (1) bekezdés első fordulata szerint tanácsulésen bírálta el.
- [52] Az indítvány nem alapos.
- [53] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, ami a jogerős ítélettel szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja. E jogorvoslat kizárólag a Be. 416. § (1) bekezdés a)-g) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető. A felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható [Be. 423. § (1) bekezdés]; felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, Be. 388. § (2) bekezdés].
- [54] A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja szerint valóban helye van felülvizsgálatnak, ha a bíróság a terhelt büntetőjogi felelősségét a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt állapította meg. Az indítvány hivatkozott arra, miszerint a bíróság a terhelt bűnösségét tényállási elem (a megváltoztatás jelentős mértékének) hiánya ellenére, illetve büntethetőséget kizáró ok (a cselekmény társadalomra veszélyességében való tévedés), avagy büntethetőséget megszüntető ok (elévülés) ellenében állapította meg.
- [55] Az indítványban a védő a természetkárosítás büntette minősített esetének a megállapítását is vitatta, azonban a téves minősítés eredményeként törvénysértő büntetés kiszabását nem állította, és arra tekintettel törvényes - enyhébb - büntetés kiszabását sem kérte. Az indítvány okfejtése szerint ugyanis a cselekmény alapesete vagy gondatlan alakzata esetén a terhelt büntethetősége - a védő által hivatkozott adatok alapulvételével - elévülés folytán megszűnt volna. Az indítvány tehát ezúton is ennek megállapítását célozta. Ehhez képest ez az érvelés szintén a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja szerinti felülvizsgálati ok vizsgálatára tartozik.
- [56] Végül a törvényes vád hiányában való ítélethozatal a Be. 373. § (1) bekezdés I. pont c) alpontja, az indokolási kötelezettségnek az ítélet felülbírálatra alkalmatlanságát előidéző megsértése az említett törvényhely III. pont a) alpontja szerinti eljárási szabálysértés, és mindkettő miatt - a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján - helye van felülvizsgálatnak.
- [57] A korábbi Btk. elkövetéskor hatályos 281. § (2) bekezdés b/1. pontja szerinti természetkárosítás büntetettét az követi el, aki a védett természeti területet jogellenesen, jelentős mértékben megváltoztatja. A hivatkozott törvényhely (3) bekezdés b) pontja szerint minősül a cselekmény - egyebek mellett - akkor, ha a (2) bekezdésben meghatározott természetkárosítás az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló jogszabály szerinti különleges természetmegőrzési terület, vagy annak jelölt terület jelentős károsodását vagy megsemmisülését okozza. Az indítvány tehát helyesen hivatkozott arra, hogy a védett terület jelentős mértékű megváltoztatása az alaptényállás, az annak folytán előálló jelentős károsodása pedig a minősített eset tényállási eleme.

- [58] Az indítvány arra hivatkozva támadta a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítását, hogy a beépítés csak a teljes védett természeti terület rendkívül csekély - alig néhány százvezred - részét érintette. Ekként a változtatás nem jelentős, és így a bűncselekmény alaptényállásának egyik szükségszerű tényállási eleme hiányzik.
- [59] A Legfelsőbb Bíróság a Bfv.III.226/2010/5. számú végzésében kifejtette, hogy annak megítélése, miszerint a megváltoztatás jelentős mértékű-e, a bíróság feladata, hiszen a 91/2007. (IV. 26.) Korm. rendelet 1. számú mellékletének III. pontja csupán a jelentős kárnak nem minősülő károkozás megállapításához ad jogszabályi támpontot. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 4. §-a értelmében a természeti területet természetközeli állapot jellemzi, amelyben a természeti folyamatok önszabályozó módon, jelentősebb emberi beavatkozás nélkül ismétlődnek. Az olyan emberi tevékenység, mely a védett természeti állapotot oly módon alakítja át, hogy az rövid időn belül, emberi beavatkozás nélkül nem áll helyre, jelentős megváltoztatásként értékelendő.
- [60] Jelen esetben az irányadó ítéleti tényállás tartalmazza, miszerint a nagy volumenű földmunkákkal, rézsű kialakításával, támfalak építésével, nagy mértékű erdei talajbolygatással, néhány egyed kivételével a fák és erdei aljnövényzet kiirtásával, a gépkocsitároló megépítésével, az ahhoz vezető szilárd burkolatú út kiépítésével és az ezekhez kapcsolódó infrastrukturális (pl. víz, csatorna, elektromos) létesítmények kialakításával a IV. számú hrsz. alatt felvett ingatlan az I. rendű terhelt ingatlanaihoz kerített 2316 m²-nyi részén az erdőrészt terület engedély nélkül, jogellenesen elpusztították. Az ilyen mértékű és jellegű beavatkozás a védett természeti, egyúttal kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek jelölt terület jelentős károsodását és az ezen a területen lévő élőhely megsemmisülését okozta. A teljes 2316 m²-nyi területet érintő károsodás csak részben és kizárólag nagy volumenű külső beavatkozással, az épületek, építmények és út visszabontásával, valamint erdei élőhely létesítésével és természetes erdőtársulás kialakításával állítható helyre.
- [61] Mindezek pedig a jelentős megváltoztatás fent írt, fogalmi követelményét teljesítik, kimerítik. Téves az a védői álláspont, hogy a változtatás jelentős mértékének meghatározása során kizárólag a terhelti cselekvéssel érintett, és a teljes védett természeti terület egymáshoz viszonyított arányának van jelentősége. Téves az indítvány azon okfejtése is, miszerint a bíróság álláspontjából az következne, hogy akár egyetlen faág letörése vagy egyetlen növényegyed elpusztítása is bűncselekményt eredményezne. A természet károsításának az I. rendű terhelt terhére rótt alakzata ugyanis nem az élő szervezet egyedeit, és - szemben a természetkárosításnak a korábbi Btk. 281. § (2) bekezdés b/3. pontja szerinti alakzatával - nem is azok életközösségeit vagy élőhelyét védi, hanem magának a védett természeti területnek a megváltoztatását rendeli büntetni. Ez a terület eredeti, természetközeli jellegének a (jelentős) megváltoztatásával valósul meg.
- [62] A megváltoztatás jelentős mértéke az eredeti állapothoz képest, nem pedig a teljes védett területi egység - ebből a szempontból esetleges - teljes méretéhez képest vizsgálendő. Éppen a védelmi álláspontból következne az, hogy ugyanakkora terület megváltoztatása nem lenne büntetendő, ha az egyébként nagy alapterületű védett természeti területen történik, míg bűncselekményt valósítana meg, ha az kisebb védett természeti terület azonos méretű részét érintené. Ezért a változtatás jelentős volta nem korlátozódik a terület mennyiségére, nem a teljes védett, és a beavatkozással érintett terület egymáshoz való aránya, hanem a beavatkozás súlya, az eredeti állapothoz képest változtatás foka alapján bírálható el. Az eredeti, és az emberi tevékenységgel előidézett állapot eltérése fokának megítéléséhez pedig zsinórmérték - ahogy arra a Legfelsőbb Bíróság hivatkozott határozata is rámutat - a visszaállításhoz szükséges emberi beavatkozás ténye, annak idő- és költségigénye, vagy éppen lehetetlen volta.
- [63] A Kúria - összhangban korábbi határozatával - ennek megítélése alapjául abból indult ki, hogy az ember és a természet általi alkotás nyilvánvalóan különböző. Ekként az ember alkotta környezet és a természet alkotta környezet eleve különböző. Minden emberi beavatkozás értelemszerűen változtat a természeti környezeten, ami azonban nyilvánvalóan nem feltétlen jogellenes. Ha azonban a természet védettségének határa kijelölt, akkor a védett terület megváltoztatása eleve jogsértő. A

megváltoztatás büntetőjogi jelentősége pedig - természetesen - nem pusztán mennyiségi szemponttól, így a célba vett terület nagyságától, a felületi érintettségtől, annak terjedelmétől függ, hanem az emberi beavatkozás által megtörtént környezeti változással keletkezett mesterséges új környezetnek a változtatás előtti idő szerinti állapotba visszavezetése feltételeitől. Ennek több összetevője van (anyagi, időbeli ráfordítási szükséglet), ami mind a visszavezetés perspektívájának (lehetőségességének) függvénye (s ebből nem hagyható ki a természet „öngyógyító” hatása sem, ami azonban erősen függvénye az időnek).

- [64] Amennyiben a helyzet reménytelen, akkor az azt jelenti, hogy belátható időn belül sem mesterséges, sem a természeti úton nincs meg a helyreállítás reális alapja és lehetősége. Innen visszafelé nyilvánvalóan ezzel büntetőjogilag egyenértékű, ha a helyreállítás csupán nagy mértékű emberi beavatkozást, avagy hosszabb idejű természetműködést feltételez. Utóbbi (tehát a természet öngyógyítása) esetében ennek büntetőjogi jelentősége szempontjából nyilvánvalóan alapul vehető a büntetőigény érvényesítésének időtartama (tehát az elévülés törvényi ideje), illetve az azt meghaladó idő.
- [65] Jelen esetben a károsodás (az irányadó tényállás szerint) visszafordíthatatlan, de - a korábban írtak szerint - már az eredeti állapot csupán nagy mértékű emberi beavatkozással való visszaállíthatósága is megalapozza a jelentős megváltoztatás megállapíthatóságát (erre utal a Fővárosi Ítélet tábla ítélete 18. oldalának ötödik-hatodik bekezdésében). Ebből a szempontból közömbös, hogy a jogellenesen igénybe vett 2316 m²-nyi terület mekkora részére került ténylegesen út vagy épület; az eredeti természetközeli állapothoz képest jelentősen megváltoztatott a lekerített, épületek közötti terület is. Az igénybe vett terület egésze mértékének vitatása pedig a Be. 423. § (1) bekezdésébe ütközik.
- [66] Megjegyzi a Kúria, hogy a Legfelsőbb Bíróság Bfv.III.226/2010/5. számú végzéséből olyan okfejtés nem olvasható ki, miszerint az adott ügyben a jelentős változtatás megállapítása egy különösen védett faj élőhelyének a megsemmisítésén alapult. Kifejezetten rögzíti az említett határozat, hogy jelentős megváltoztatásként a nádasként védelem alatt álló területen a növényzet - mederkotrással történő - teljes kiirtása és a nyílt víztükör létrehozása értékelendő. Jelen ügyben - a korábban részletezettek szerint - néhány egyed kivételével ugyancsak a fák és az erdei aljnövényzet teljes kiirtására, és helyette nagy volumenű földmunkákkal történt, épített emberi környezet és a hozzá kapcsolódó infrastruktúra kialakítására került sor. Ezzel a védett természeti terület jelentős megváltoztatása maradéktalanul megvalósult.
- [67] Az indítvány elévülésre vonatkozó kifogása kapcsán a Kúria megjegyzi, hogy a védő saját hivatkozása szerint a bűncselekmény befejezésére 2007. november 7-én, a feljelentésre pedig 2011. február 28-án került sor. A jogerős ítéleti tényállás szerint a jogtalanul igénybe vett terület beépítése 2008. március 25-én fejeződött be (elsőfokú ítélet 8. oldal utolsó előtti bekezdés), de 2008. április 9. napjáig további, az idegen erdőrészt is érintő építkezésre is sor került (elsőfokú ítélet 11. oldal utolsó bekezdés). Az ügyben az első feljelentés helyesen 2011. február 2-án érkezett, de annak nyomán valóban 2011. február 28-án rendelték el a nyomozást, és mivel a feljelentés önmagában nem a büntetőügyben eljáró hatóság intézkedése, ezért az elévülés a korábbi Btk. 35. § (1) bekezdésére tekintettel ez utóbbi időpontban szakadt félbe. Eddig azonban - sem 2008. március 25., sem 2008. április 9. napjától - három év, azaz a korábbi Btk. által meghatározott legrövidebb elévülési idő sem telt el.
- [68] A terhelt terhére rótt bűncselekmény elévülési ideje ugyanakkor a korábbi Btk. 33. § (1) bekezdés b) pontja értelmében öt év. Ezért az elévülés még a védő által hivatkozott időpontok alapulvételével is csak akkor kerülhetne szóba, ha a cselekmény helyes minősítése - ahogy azt az indítvány is tartalmazza - a természetkárosítás büntettének alapesete [korábbi Btk. 281. § (2) bekezdés b/1. pont], vagy gondatlan alakzata [korábbi Btk. 281. § (4) bekezdés] lenne.
- [69] A jogerős ítéletben a terhelt terhére rótt minősített eset akkor valósul meg, ha a cselekmény következtében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló jogszabály szerint különleges természetmegőrzési területként jelölt terület jelentősen károsodik.

- [70] Jelen esetben az irányadó tényállás rögzíti, hogy a jogellenesen igénybe vett terület 1978. december 19. napjától védett természeti területnek minősül, emellett az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendeletre figyelemmel a B.-i hegység részeként 2006. december 16. napjától az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 45/2006. (XII. 8.) KvVM rendelet 3. §-a és 3. számú melléklete értelmében kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek jelölt (elsőfokú ítélet 5. oldal első bekezdés). Az indítványban foglaltakkal szemben teljes pontossággal tartalmazza az ítéleti tényállás azt is, hogy a terület 2010. május 26. napjától kezdve az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet 5. §-a és az 5. számú melléklet 5.9.4. pontja értelmében jóváhagyott kiemelt jelentőségű természetmegőrzési, ún. Natura 2000 terület. Utóbbinak azonban nincs jelentősége, hiszen - a fent írtakból kitűnően - a terület 2006 óta, azaz még az építkezés megkezdése előtti időponttól fogva rendelkezik a minősített eset megállapításához szükséges természetvédelmi besorolással.
- [71] Az irányadó tényállás szerint a védett természeti terület megváltoztatása annak károsodását eredményezte. A változtatás - a korábban kifejtettek szerint - jelentős, így szükségképpen jelentős az azzal okozott károsodás is; e körben sem a károsodott terület és a teljes védett terület aránya, hanem az érintett részen való károsodás foka a döntő.
- [72] Helytállóan vont következtetést a bíróság az I. rendű terhelt általi szándékos elkövetésre is. Az irányadó tényállás tartalmazza, hogy az I. rendű terhelt a II. rendű terhelt által a birtokhatárral kapcsolatban még az építkezés megkezdése előtt felvetett aggályokkal nem foglalkozott, az engedélyezett tervektől jelentősen eltérő igényeket támasztott, az épület tényleges elhelyezését és a megváltoztatott tervek engedélyeztetését illetően a kivitelezőt megtévesztette. Minden esetben csupán utólag kért fennmaradási és továbbépítési engedélyt, és azok kapcsán megtévesztette az építésügyi hatóságot is; az elrendelt korlátozásokat, tilalmakat, bírságokat pedig a további építkezés során figyelmen kívül hagyta. Az építkezés végső szakaszában megpróbálta elleplezni, hogy az építkezést továbbra is ő irányítja, erre hivatkozással a helyszíni ellenőrzést megakadályozni igyekezett, majd a használatbavételi engedélyt az V. rendű terhelt által elkövetett hivatali visszaélés útján szerezte meg. Minderre tekintettel fel sem merülhet, hogy az I. rendű terhelt csupán a tőle elvárható körültekintés elmulasztása miatt nem látta volna előre cselekménye következményeit, illetve, ha azokat előre látja, könnyelműen, de alappal bízhatott volna abban, hogy magatartásával védett természeti területet nem károsít jelentősen.
- [73] Következésképp a bíróság jogerős ítéletében törvényesen minősítette az I. rendű terhelt cselekményét a korábbi Btk. 281. § (2) bekezdés b/1. pontjába ütköző és a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő természetkárosítás büntettének, aminek a büntetési tétele öt évig terjedő szabadságvesztés. Ekként büntethetőségének az elévülési ideje ugyancsak öt év, ami a bűncselekmény elkövetése és a nyomozás elrendelése között a védő által alapul vett adatok figyelembevételével sem telt el.
- [74] A többszöri hatósági bírságolásnak, korlátozásnak és tiltásnak az I. rendű terhelt által való ismerete, valamint az azok kikerülése érdekében tanúsított tudatos magatartása kizárja a társadalomra veszélyességben való tévedését is [korábbi Btk. 27. § (2) bekezdés].
- [75] A kifejtettek tekintettel a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására törvényesen került sor, és cselekményének minősítése is helyes.
- [76] A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában írt felülvizsgálati ok kapcsán a Kúria sem a törvényes vád hiányára, sem az indokolási kötelezettség teljes megszegésére vonatkozó hivatkozást nem találta alaposnak.
- [77] A Be. 2. § (2) bekezdése szerint törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntetőtörvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi. A vád törvényessége nem kevesebb, mint amit a

Be. 2. § (2) bekezdése megkövetel, de annál nem is több. A vád törvényessége a vádirattal szemben támasztott azoknak a tartalmi követelményeknek [Be. 217. § (3) bekezdés] a minimuma, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a büntetőeljárás bírósági szakasza meginduljon, s a bíróság az eljárást lefolytathassa (EBH 2015.B.10. I. pont), tehát a vád törvényessége a vádnak az a képessége, amelynek folytán alkalmas a bírósági eljárás megindítására (EBH 2014.B.17.).

- [78] Jelen esetben a bírósági eljárás alapját képező vádirat tartalmazza - az ítéleti tényállásban írtakkal egyezően - az I. rendű terhelt konkrét mulasztásait (a II. rendű terhelt figyelmeztetésének, majd a vádban részletezett hatósági felszólítások és tiltások figyelmen kívül hagyását), illetve a természetkárosítást előidéző tevőleges magatartásának egyes mozzanatait (a munka elvégzésének mikéntjére adott megrendelői utasításait, a kivitelező és részben a hatóságok félrevezetését stb.) is. Az indítvány az I. rendű terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítását - a bűncselekmény hiányára hivatkozással - kizárólag azon az alapon támadta, hogy az I. rendű terheltnek az ítéletben felrótt magatartásával a védett természeti területen okozott változtatás nem volt jelentős; nem jelölt meg azonban olyan I. rendű terhelti tevékenységet vagy mulasztást, melyet a vád nem, csupán az ítéleti tényállás tartalmazott. Ilyet a Kúria sem észlelt. Következésképp a természetkárosítás büntette megállapítására alkalmas tényeket - ideértve az I. rendű terhelt elkövetési magatartását is - maradéktalanul tartalmazza a vád is.
- [79] A vádirat ugyancsak tartalmazza a védett természeti terület nevét és környezetvédelmi jogi státuszát (vadirat I. rész második-harmadik bekezdés), a károsodás pontos helyét, mibenlétét és annak kapcsán az I. rendű terhelt felelősségi körét is (vadirat V. és VI/A. rész). Kellő pontossággal rögzíti a vád az elkövetés idejét is; így tartalmazza az építkezés, és az azzal kapcsolatos hatósági eljárás valamennyi lényeges dátumát és egyéb adatát, kiemelten a túlépítés befejezésének időpontját, illetve az érintett terület nagyságát (2008. március 25., illetve 2316 m² - mindkettő vádirat IV. rész második bekezdés). A védő ezen adatok ténybeli valóságtartalmát vitatta; a vád (és az abban foglalt egyes adatok) ténybeli megalapozottsága azonban nem a vád törvényességével függ össze, hanem a büntetőper érdemi kérdése (EBH 2014.B.17., EBD 2012.B.31.).
- [80] Az indokolási kötelezettség megszegése pedig nem minden esetben, hanem csak akkor valósít meg feltétlen eljárási szabálysértést és képez ekként felülvizsgálati okot, ha a bíróság a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.
- [81] Jelen esetben - az indítvány szerint - a bíróság a minősített eset megállapítása indokolásának elmulasztásával valósította meg a sérelmezett eljárási szabálysértést. Ezzel szemben kifejezetten a minősítő körülmény fennállásának megállapítását indokolta az elsőfokú bíróság ítélete 71. oldalának utolsó tizenöt, és 72. oldalának első három sorában, valamint a másodfokú bíróság határozata 18. oldalának ötödik és hatodik bekezdésében. A védő valójában az ezen indokolás körében kifejtett okfejtést vitatta; ami azonban kívül esik a hivatkozott eljárási szabálysértés körén (BH 2013.10.).
- [82] Az indítvány egyéb részeiben a felülvizsgálat törvényben kizárt. A Legfőbb Ügyészség helyesen hivatkozott rá, hogy a felülvizsgálatban a Be. 423. § (1) bekezdése valóban kizárja bármilyen, akár az alapeljárásban nem értékelt új bizonyíték, illetve az abból származó új tény vagy körülmény figyelembevételét; erre - az egyéb feltételek megléte esetén - a Be. 408. § (1) bekezdés a) pontja szerinti perújítás során van mód. Közömbös a tényállás - esetleges - megalapozatlansága is. A megalapozatlanság - így a tényállás felderítetlensége is - a Be. 351. § (2) bekezdésében kifejezetten a másodfokú, és a Be. 385. §-ára figyelemmel az esetleges harmadfokú eljárásra vonatkozó jogintézmény; nem felülvizsgálati ok, sőt ahhoz képest a Be. 423. § (1) bekezdése a felülvizsgálati eljárásra eltérő szabályt határoz meg.
- [83] A felülvizsgálatot lehetővé tevő, a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában kimerítően felsorolt eljárási szabálysértések között nem szerepel, s ekként nem felülvizsgálati ok a Be. 111. § (3) bekezdésének esetleges megsértése sem.

- [84] Ekként a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és miután egyéb, a Be. 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból vizsgálandó eljárási szabálysértést nem észlelt, a megtámadott határozatokat az I. rendű terhelt tekintetében a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

V.

- [85] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdés b) pontja zárja ki.
- [86] A Be. 418. § (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdés e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. § (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2017. július 14.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Kónya István s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő
BÉ